

Jakub Antkowiak

Uniwersytet Zielonogórski
student

KONWERSACJA BOHATERÓW SERIALU *DOM Z PAPIERU (ORG. LA CASA DE PAPEL).* TWÓRCA – ÁLEX PINA*

Dialog¹:

B – Berlin

P – Profesor

(Bohaterowie podziwiają panoramę Florencji).

B: Czuję się nieswojo przy całym tym pięknem. Ale muszę powiedzieć ci coś niemiłego. Mam tę chorobę, co mama.

P: Ile masz czasu?

B: Trzy lata. Co najmniej. Lekarze zawsze panikują. Pewnie wyjdzie sześć. Albo siedem. Tyle, ile żyją dachowce.

P: Andrés. Odłożymy wszystko i będziemy cię leczyć za granicą.

B: Nie ma na to lekarstwa. Zresztą wolę kradzieże.

P: Spieszno ci, żeby spędzić resztę dni w więzieniu?

B: Gdyby malarzowi zostały trzy lata życia, kazałbyś mu przestać malować?

P: Andrés proszę cię.

B: Spójrz. Powiedziałbyś Michałowi Aniołowi, żeby nie rzeźbił „Dawida”? Oczywiście, że nie. Powiedziałbyś: „Forza, Michale Aniele. Rób to, co kochasz”. Malarz? Poeta? Wszystko jedno. „Panowie, podążajcie za pięknem”. A ta akcja Sergio jest namiastką piękna. Naszym arcydziełem.

Dom z papieru to hiszpański serial sensacyjno-kryminalny tworzony w latach 2017-2021, pierwotnie wyemitowany na hiszpańskim kanale telewizyjnym Antena 3 (15 pierwszych odcinków), następnie produkcja została przejęta przez platformę Netflix, która odpowiedzialna była za nakręcenie pozostałych czterech z pięciu sezonów serialu.

* Niniejsze opracowanie jest pracą zaliczeniową z przedmiotu nauka o komunikowaniu napisaną pod kierunkiem dra hab. Piotra Kładoczego w 2022 r.

¹ Link do fragmentu: <https://www.youtube.com/watch?v=CqxSLBZjkDs> [dostęp: 24.05.2021]

Produkcja opowiada losy zamaskowanej grupy złodziei (ich maski przedstawiają wizerunek katalońskiego malarza Salvadora Dalego), zwerbowanej przez tajemniczego „Profesora”. Banda za cel obiera sobie napad na Hiszpańską Mennicę Królewską, a na późniejszym etapie produkcji również Bank Hiszpanii. Prowadzący rozmowę bohaterowie w momencie, gdy wspominają o „akcji”, mają na myśli przygotowany jeszcze przed pierwszym napadem plan wyciągnięcia zasobów złota Banku Hiszpanii, jednocześnie nie wychodząc głównym wyjściem. Niestety Andrés de Fonollosa (pseudonim Berlin) nie wziął w nim udziału, gdyż zginął podczas pierwszego napadu na Hiszpańską Mennicę Królewską. Mężczyzna w okularach to z kolei Profesor, czyli Sergio Marquina.

Wspomniani bohaterowie są przyrodni braćmi, mają wspólnego ojca. Ich rozmowa jest nacechowana emocjonalnie, choć mimo wszystko mężczyźni komunikują się dość spokojnie. Profesor bardzo powściąga emocje mimo usłyszenia dramatycznej wiadomości, Berlin informuje brata o swojej chorobie praktycznie bez emocji, trochę cynicznie jak ma w zwyczaju. Akt komunikacji jest zatem stonowaną rozmową. Bohaterowie posługują się kodem naturalnym, uniwersalnym, otwartym, mowa o ich języku ojczystym, tj. hiszpańskim².

W przytoczonym procesie komunikacji mamy do czynienia z obecnością nadawcy i odbiorcy. Dialog ten ma określony cel oraz dynamikę, jak również zawiera konkretny komunikat. Jest nim poinformowanie Profesora przez Berlina o śmiertelnej chorobie, która go dotknęła. Wypowiedzi bohaterów, mimo iż spokojne i wywarzone, są raczej spontaniczne. Pomijając oczywiście element zaplanowania swojego działania (powiadomienie brata o chorobie) przez jednego z bohaterów. W trakcie samej rozmowy jednak dostrzegamy reakcje, odpowiedzi Berlina nieprzygotowane wcześniej, zatem mówić możemy o naturalności tejże sceny. To samo dotyczy Profesora, który zaskoczony informacją o śmiertelnej chorobie członka rodziny reaguje niemniej spontanicznie i naturalnie. Bracia odpowiadają sobie nawzajem, następuje zatem sprzężenie zwrotne³, Sergio usiłuje odwieść brata od napadu, próbuje zmusić go do podjęcia leczenia. Ten jednak nie słucha, co więcej, informuje, iż wspomnianej choroby nie da się wyleczyć. Jest pogodzony ze swoim losem, chce spędzić ostatnie dni swojego życia, robiąc to, co kocha. W tym miejscu warto również wspomnieć, że zamilowanie do napadów bracia odziedziczyli po ojcu.

Omawiana przeze mnie scena jest procesem przekazywania treści psychicznej między nadawcą a odbiorcą⁴. W przytoczonej sytuacji komunikacja następuje między

² Kody wg W. Pisarek, *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Warszawa 2008, s. 30-35.

³ Sprzężenie zwrotne, zob. *ibidem*, s. 106-108.

⁴ Podstawowe pojęcia z zakresu komunikacji na podstawie *ibidem*, s. 17.

dwiema osobami, zatem mamy do czynienia z komunikacją interpersonalną. Mężczyźni wymieniają się poglądami za pomocą słowa mówionego, bezpośrednio, twarzą w twarz (komunikacja bezpośrednia)⁵. Kontakt jest jednoczesny⁶.

W omawianej sytuacji pierwszym nadawcą jest Andrés, który od początku miał zaplanowane ogłoszenie tej smutnej wiadomości swojemu bratu, to on rozpoczyna rozmowę. Nadany przez niego komunikat ma formę oznajmującą. Rolę odbiorcy odgrywa Sergio, który przyjmuje przekaz⁷.

Szeroki sens zaprezentowanej przeze mnie sceny, naturalnie, dotyczy relacji braci, którzy prowadzą spokojną dyskusję na temat bezpośrednio ich dotyczący.

Andrés ujawnia następujące kompetencje komunikacyjne: interakcyjną (pogłębia ona kompetencję komunikacyjną), gdyż wykazuje umiejętności interakcyjne (odpowiada na zadane pytania, nie ma problemów z podtrzymywaniem interlokucji) oraz artystyczną, ma wiedzę na temat twórców i ich dzieł artystycznych, potrafi je identyfikować (odwracając się w stronę rzeźby, podaje jej tytuł, tj. *Dawid*, oraz nazwisko autora – Michał Anioł)⁸. Dokładniej analizując wypowiedzi Profesora i Berlina, dostrzec możemy perswazję przekonującą, ponieważ Sergio pragnie, by jego brat podjął leczenie, by zgodził się z nim i do pewnego momentu do tego dąży⁹. Przyczyną niepowodzenia jest silna osobowość Andrésa. Należy również zwrócić uwagę na intencje i cele komunikacyjne Sergio – illokucję¹⁰. Jego intencją było zachęcenie brata do podjęcia leczenia, chęć pomocy. Wspomniana wyżej silna osobowość Berlina zmusiła Profesora do zaprzestania dalszych prób, brat nie brał jego słów pod uwagę.

Konwersację dopełniają elementy komunikowania niewerbalnego¹¹. Mimika twarzy bohaterów ukazuje ich emocje, gdy Sergio dowiaduje się o chorobie brata, jest zszokowany, zdezorientowany, z kolei jego brat bardzo konsekwentnie, w zasadzie bez emocji, kontynuuje wypowiedź, a nawet uśmiecha się, jakby to, co mówi, nie miało znaczenia, jest to zapewne sposób na rozładowanie napięcia między braćmi. Profesor zatrzymuje Berlina lekkim pociągnięciem jego ręki, pokazuje zaangażowanie w sprawę, wykorzystuje ten gest w celu zainteresowania pogodzonego ze śmiercią brata swoimi słowami. Profesor zmienia ton głosu oraz tempo, podczas gdy Berlin cały czas wypowiada swoje

⁵ Rodzaje kontaktów komunikacyjnych, *ibidem*, s. 90-100.

⁶ Typy kontaktów językowych wg: M. Bugajski, *Język w komunikowaniu*, Warszawa 2006, s. 254-259.

⁷ Nadawca – przekaz – odbiorca wg: W. Pisarek, *op. cit.*, s. 20-24.

⁸ Kompetencje komunikacyjne i ich rozumienie zgodnie z: *ibidem*, s. 63-75.

⁹ O niektórych aspektach perswazji językowej wg: M. Bugajski, *op. cit.*, s. 452-458.

¹⁰ Składniki aktu mowy według D. Zdunkiewicz, *Akty mowy*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Wrocław 1993, s. 267-280.

¹¹ O znakach towarzyszących kodowi językowemu na podst.: M. Bugajski, *op. cit.*, s. 246-254; Z. Nęcki, *Komunikacja międzyludzka*, Kraków 2000, s. 183-216.

słowa tym samym tonem, choć przez chwilę mówi bardziej zdecydowanie, żeby Profesor pogodził się z wyborem brata¹².

Podsumowując, powyższa sytuacja komunikacyjna jest dialogiem między braćmi. Rozmawiają oni nad wyraz spokojnie o sytuacji wręcz dramatycznej. Zastosowana przez Profesora perswazja nie przynosi zamierzonego skutku, ponieważ Berlin nie daje narzucić sobie zdania brata. Bohater ten w przytoczonej scenie prezentuje pełnię swojej nieskończonej charyzmy i choć na pewno podłamany z powodu zdiagnozowanej u niego choroby, w swoim stylu śmieje się śmierci w twarz, sprawiając pozory wręcz nieustraszonego.

Bibliografia

Bugajski M., *Język w komunikowaniu*, Warszawa 2006.

Nęcki Z., *Komunikacja międzyludzka*, Kraków 2000.

Pisarek W., *Wstęp do nauki o komunikowaniu*, Warszawa 2008.

Zdunkiewicz D., *Akty mowy*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Wrocław 1993.

¹² Kontakt językowy wg: M. Bugajski, *op. cit.*, Warszawa 2006, s. 246-254.